

Sygn. akt III AUa 1188/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Ewa Piotrowska (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Ansion SSA Maria Małek - Bujak
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania T. T. (T. T.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie

z dnia 19 marca 2013 r. sygn. akt IV U 1957/12

zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że prawo do emerytury przyznaje ubezpieczonemu T. T. od dnia 1 listopada 2012 r.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA E. Piotrowska /-/ SSA M. Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1188/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 marca 2013 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie przyznał ubezpieczonemu T. T. emeryturę od dnia 27 października 2012 roku, zmieniając zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 16 października 2012 roku, odmawiającą przyznania ubezpieczonemu emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie (...) w C. od 3 września 1971 roku do 1 października 1974 roku oraz od 13 listopada 1977 roku do 30 listopada 1991 roku na stanowisku wykuwacza żużla. Pracę wykonywał na wydziałach produkcyjnych zakładów hutniczych przy remontach pieców hutniczych, w czasie ruchu zakładu, a praca w szczególności polegała na usuwaniu zużytych materiałów izolacyjnych pieca (obmurówki z cegły ogniotrwałej), pozostałości po wytopie stali, żużła i świadczona była stale i w pełnym wymiarze na wydziałach produkcyjnych.

Mając na względzie treść art. 27, 32, 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. z 2009 roku Dz. U. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530) i treścią uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243), i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) Sąd I instancji wskazał, że sporną kwestią był okres zatrudnienia ubezpieczonego w szczególnych warunkach, natomiast pozostałe warunki wymagane do przyznania emerytury zostały spełnione.

Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez Kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron, skoro przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne.

Podkreślił także, że w obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną, bowiem w państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu, jako akcie wykonawczym, upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki praca w szczególnych warunkach przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach "A" i "B" do rozporządzenia z 7.II.1983r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego, w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.

Ubezpieczony na potwierdzenie pracy w szczególnych warunkach przedłożył świadectwo, w którym pracodawca potwierdził pracę w szczególnych warunkach na stanowisku wymienionym w dziale III poz. 15 wykazu B załącznika nr 2 do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego Nr 3 z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, w których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MHiPM nr 1-3, poz. 1) wraz ze zmianą na podstawie zarządzenia nr 48 Ministra Przemysłu z dnia 10.05.1989r.

Świadectwo powyższe nieprawidłowo kwalifikuje pracę ubezpieczonego do wykazu B. Wykazy resortowe, w tym zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego

Nr 3 z dnia 30 marca 1985r. nie mają obecnie mocy normatywnej a wyłącznie charakter informacyjny, a zarządzenie Nr 48 Ministra Przemysłu z dnia 10 maja 1989 roku nie mogło skutecznie zmienić treści zarządzenia MHiPM i wprowadzić w załączniku Nr 2 w dziale I zmianę polegającą na dodaniu po poz. 13 m. in. pozycji 15 (prace przy bieżącej konserwacji

i remontach pieców i urządzeń produkcyjnych stale i bezpośrednio zatrudnieni przy stanowiskach wymienionych w poz. 1-14). Te prace nie zostały wymienione w przepisach rozporządzenia traktowanych jako „przepisy dotychczasowe”, o których mowa w art. 32

ust. 2 ustawy o emeryturach rentach z FUS, lecz tylko w akcie niższego rzędu, którego treść wykracza poza upoważnienie ustawowe odnoszące się wyłącznie do Rady Ministrów.

Natomiast jak wynika z ustaleń faktycznych, w tym zeznań świadków, ubezpieczony niewątpliwie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace remontowe pieców na wydziałach produkcyjnych zakładów hutniczych, zatem jego pracę należy kwalifikować jako zatrudnienie w szczególnych warunkach na stanowisku wymienionym w wykazie A dział XIV poz. 25 (w zw. z działem III) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Stąd Sąd I instancji uznał, że ubezpieczony wykazał także ostatnią przesłankę - 15 lat pracy w szczególnych warunkach - i bezspornie spełnia pozostałe warunki do przyznania z tego tytułu emerytury.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego zarzucił temu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych w sytuacji niespełnienia przesłanki wymaganej do przyznania prawa do tego świadczenia,

tj. nierozwiązania stosunku pracy i w oparciu o podniesiony zarzut apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym na dzień złożenia przez ubezpieczonego wniosku o świadczenie stanowi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu

31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 (...).

Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku

w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W aktach rentowych ubezpieczonego znajduje się świadectwo pracy z dnia 2 listopada 2012 roku, z którego wynika, że ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu do 31 października 2012 roku. Skoro zatem ubezpieczony na dzień złożenia wniosku o świadczenie, na dzień wydania zaskarżonej decyzji, jak i na dzień ukończenia wieku emerytalnego pozostawał

w stosunku pracy, to nie spełnił przesłanki niezbędnej do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Z przepisu art. 316 § 1 k.p.c. wynika ogólna zasada obowiązująca w postępowaniu cywilnym, zgodnie z którą podstawą rozstrzygnięcia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, przy czym nie budzi wątpliwości, że sformułowanie "stan rzeczy" obejmuje również stan faktyczny. Na gruncie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych reguła ta doznaje jednak weryfikacji z tego względu, że postępowanie sądowe w tych sprawach wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zastępuje pozew. Postępowanie to ma zatem charakter odwoławczy,

a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem wydanej decyzji.

W orzecznictwie przyjmuje się jednak, że zasada ta nie ma charakteru absolutnego. Ma ona bowiem uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do art. 316 § 1 k.p.c. wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych

i prowadziłyby do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe.

Niebezpieczeństwa takiego nie ma w sytuacji, kiedy spełnienie się ostatniej

z przesłanek prawa do świadczenia w trakcie postępowania sądowego jest oczywiste

i niekwestionowane przez organ rentowy (por. między innymi wyroki z dnia 10 marca 1998r., II UKN 555/97, OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 181; z dnia 20 maja 2004r., II UK 395/03, OSNP 2005 nr 3, poz. 43; z dnia 25 stycznia 2005r., I UK 152/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 273;

z dnia 2 lutego 2007r., III UK 25/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 293). Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy, np. na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), czy art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jeśli powyższe wymaganie zostanie spełnione po wydaniu decyzji - w trakcie postępowania odwoławczego przed sądem - nie ma przeszkód, aby sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998r., II UKN 555/97, OSNP 1999 nr 5, poz. 181).

Skoro zatem w przedmiotowej sprawie ubezpieczony w trakcie postępowania przed Sądem I instancji rozwiązał stosunek pracy (z dniem 27 października 2012 roku), to uznać należało, że spełnił on na dzień wydania wyroku przez ten Sąd ostatni z warunków koniecznych do przyznania mu prawa do emerytury (por. wyrok SN z dnia 2 kwietnia 2012r., sygn. II UK 235/11).

Apelacja organu rentowego podlega uwzględnieniu o tyle o ile należało ubezpieczonemu przyznać prawo do żądanego świadczenia od dnia 1 listopada 2012 roku.

Zgodnie z art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, w tym rozwiązania stosunku pracy.

Z akt rentowych - na co w apelacji wskazał sam apelujący - wynika, że ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu do dnia 31 października 2012 roku, zatem nabycie prawa do emerytury nastąpiło począwszy od dnia 1 listopada 2012 roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA E. Piotrowska /-/ SSA M. Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM